

مقایسه تطبیقی دو نگاره در دوره صفوی با تاکید بر تاثیر حاکمان بر

مجموعه ها

1. رضا میرزاخانی 2. دکتر مصطفی رستمی
1. دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشکده هنر اسلامی، موسسه آموزش عالی مارلیک، ایران
2. استادیار دانشکده هنر، دانشکده هنر، دانشگاه مازندران، ایران

چکیده

در طول تاریخ نگارگری، همواره مصور سازی کتب ادبی چون شاهنامه و یا خمسه نظامی و ... یکی از منابع مهم مورد توجه کارگاه های نگارگری که تحت حمایت حاکمان و یا سلاطین برپا می شده، بوده، که همواره نظرات و خواسته های سفارش دهنده در ساختار موضوع، فرم و رنگ اثر از سوی هنرمند در نظر گرفته می شد. و حکمان و سلاطین با به خدمت گرفتن هنرمندان و ساخت یک مجموعه هنری، پتانسیل و داشته های هنری و فرهنگی دوره خود را آشکار می ساختند. بنابراین میتوانیم با مطالعه مجموعه تصاویر و عناصر به کار رفته و نوع پرداخت؛ چون ترکیب بندی و رنگ و یا هنرمندان به خدمت گرفته در ساخت یک اثر به شرایط سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، اعتقادی و روانی دوره و یا حاکم وقت و حتی هنرمند پی ببریم.

این در حالی است که با تامل بر روی نگاره های موجود در شاهنامه ی شاه اسماعیل دوم (984 ه. ق) فرزند شاه تهماسب صفوی و بررسی عناصر موجود در آن چون فرم، فضا، رنگ و ساختار و تطبیق آن با شاهنامه شاه تهماسب که از نظر زمانی از یکدیگر دور نیستند؛ با تفاوت هایی فاحش روبرو می شویم. در این مقاله برآنیم تا با تطبیق و مقایسه دو نگاره با موضوع واحد «خواستگاری پسران فریدون از دختران سرو پادشاه یمن» یکی از شاهنامه شاه تهماسب مکتب تبریز دوم (تبریز صفوی) اثر قاسم علی (منسوب به سلطان محمد) و دیگری از شاهنامه شاه اسماعیل دوم مکتب قزوین اثر هنرمندی نامعلوم، این چالش را بررسی نماییم که شاهنامه شاه اسماعیلی که به دستور شاه اسماعیل دوم پسر شاه تهماسب نگارگری می شود با توجه به توالی مکتبها و نزدیکی زمانی دو شاهنامه، از نظر طرح و رنگ و اجرای نگاره به هیچ عنوان در حد و اندازه شاهنامه شاه تهماسب نیست، که این موضوع می تواند تحت تاثیر شرایط زندگی، اخلاقی و هنری شاه اسماعیل دوم باشد.

واژه های کلیدی شاهنامه شاه تهماسب، شاهنامه شاه اسماعیل دوم، پسران فریدون